

Kwellende vrijheid

Hoe vrijer de postmoderne mens is, hoe groter de kans dat het leven een onbegrijpelijke kwelling wordt. Dat betoogde de Leuvense filosoof Herman de Dijn vorige week bij een priesterstudiedag in Moergestel. Tegelijk liet hij zien hoe gebondenheid een bron van innerlijke vrijheid en tomeloze energie kan zijn.

6-12-2005

Voor mensen voor wie filosofie een bruggetje te ver is, grossiert

professor De Dijn in *aha-erlebnissen*. Ontspannen maar trefzeker schetst hij de realiteit, zet dingen in perspectief die ieder dagelijks op zich af ziet komen. “De moderne mens vindt het onaanvaardbaar dat hij is wie hij is. Ik moet kunnen willen wat ik wil en kunnen beschikken over mijzelf.” Je denkt dan direct aan een tv-serie als *Extreme Make Over*, waarin mensen de meest pijnlijke operaties ondergaan om maar te voldoen aan een schoonheidsideaal.

En verdraaid, “mensen zoeken nog meer naar succes dan naar genot, ze willen gezien worden”, vertelt De Dijn. “Ze zijn bereid daarvoor extreem ongenot te verduren”. Beelden van verschillende *reality tv*-series flitsen door het hoofd, van mensen die zich vrijwillig uitleveren aan het voyeurisme van het buisgepeupel.

“Al kan ik maar 5 minuten beroemd zijn”, vervolgt De Dijn, die zelf sport als voorbeeld geeft. “U kent allemaal tenniskampioene Kim Clijsters? Welnu, haar lichaam is al kapot, want we moeten maar scoren. Wij zijn geobsedeerd door lijstjes. Wat wij willen is: méér. Leren bijvoorbeeld is niet meer bedoeld om te weten, maar om meer competenties te verwerven. Wij zijn kapitalisten van onszelf geworden.

Dit is eigenlijk wat er met de mammon bedoeld wordt; een eindeloos verlangen dat nooit ophoudt. Dat resulteert in activisme: wie stilstaat is verloren.”

“Wee zij zonder talenten”, aldus De Dijn, die schetste hoe talloze mensen bij deze *rat race* moeten afhaken en verpauperen in pure genotzucht en depressie. Maar voor allen geldt dat “men niet meer tevreden is met zichzelf” en zichzelf, net als Theresa

uit Kundera's boek *De ondragelijke lichtheid van het bestaan*, afvraagt “waarom ik ik ben”.

Onbegrijpelijke keuze

Ook een katholieke universiteit als die van Leuven zit in dat systeem van prestatiedwang gevangen. En dan komt er ineens een briljante studente, die de universiteit op het oog had voor zichzelf te behouden, die er de brui aan geeft. Niet omdat zij het zat is, maar omdat zij een kindje krijgt. “Iets waar zij heel haar leven op heeft zitten wachten en waardoor zij weet waarvoor zij is”, aldus de Leuvense prof die zijn blijvende verbazing over deze paradox moeilijk kan verbergen. “Wat wij hier zien is vrijheid in gebondenheid. Zij geeft haar vrijheid op voor iets waarvan zij niet weet wat er gaat gebeuren. Zij kiest voor het ongewisse. In het huidige

systeem zou men dan zeggen: ‘u bent verloren’.”

“De paradox is dat zij zich bindt maar dat dat tegelijk de kracht geeft te doen wat men moet doen en zelfs meer dan men ooit van zichzelf had gedacht.”

Het merkwaardige is dat mensen voelen dat men gekozen *is* en iets wordt toevertrouwd. Indien men dat beaamt, veronderstelt dat niet alleen trouw, maar mag men er ook op vertrouwen.

Roeping

En zo kwam De Dijn uit bij het fenomeen roeping en plaatste dat tegenover het heersende systeem van het najagen van schimmen. Tegenover de ontevredenheid met zichzelf en de talloze on vervulde wensen, staat de overtuiging – die moet groeien – dat men gekozen *is* en dat men zichzelf moet aanvaarden.

Bij het eerste, waarbij het ieder vrij staat te doen wat hij wil, is men veroordeeld tot het najagen van meer, tot strandens toe. Bij het tweede, waarbij aanvaarden van roeping in principe gebondenheid betekent aan wat men niet heeft gekozen, blijkt men soms het onmogelijke te kunnen, met behoud van de innerlijke vrijheid.

Volharding

Kardinaal Simonis vulde dit beeld fantastisch aan met een voordracht over de volharding, een deugd die in hem in de afgelopen drie decennia vleesgeworden is. Hij was naast De Dijn uitgenodigd door de prelatuur van het Opus Dei om de aanwezige priesters te inspireren en aan te moedigen.

Hij wees erop dat tegenslag volgens de heersende mening per definitie negatief is, maar dat het doorstaan van die beproeving “innerlijk een

kwalitatieve verandering
teweegbrengt”: “Wie volhardt komt
sterker uit de strijd”, aldus de
kardinaal en: “Volharding is als een
spier die getraind moet worden.” Hij
ried het lezen van de bijbelse
verhalen van de Makkabeeën aan als
“toonbeelden van volharding en
trouw”.

Aan volharding gaat een welbewuste
keuze vooraf om aan de verleidingen
te weerstaan, onderstreepte de
kardinaal. Dat valt niet altijd mee.
“In het Oude Testament was er
sprake van een gouden koe. Vandaag
graast er een hele kudde gouden
koeien.”

Maar, onderstreepte hij, als je je
vandaag aan iemand wil optrekken
is het paus Johannes Paulus II, die tot
op het laatste van zijn leven
volhardde.

*De studiedag in conferentieoord
Zonnewende te Moergestel werd*

*georganiseerd door het
Priestergenootschap van het Heilig
Kruis.*

Jan Peeters // Katholiek
Nieuwsblad

pdf | Document automatisch
aangemaakt door [https://
dev.opusdei.org/nl/article/kwellende-
vrijheid/](https://dev.opusdei.org/nl/article/kwellende-vrijheid/) (20-8-2025)